

Europa schrijft

In een reeks artikelen bespreekt Harmen Hettinga telkens één methode uit een Europees land. Al bladerend door de schrijfschriften worden opvallende zaken en wellicht overeenkomsten met Nederlandse methoden gevonden. Deze artikelen zijn niet bedoeld als zijnde een diepgaande studie, al worden wel de richtlijnen gevolgd die bij het beoordelen van een Nederlandse methode worden toegepast. Het is niet de bedoeling een algemeen oordeel uit te spreken, al is de neiging tot het geven van een eigen mening vaak aanwezig. Niet zijn alle materialen die bij de methode zijn uitgegeven voorhanden. Ook de taal kan een probleem zijn. Maar het gaat hier om een kennismaking die onze blik kan verruimen. Aanvullingen en commentaren zijn welkom.

4. Polen

Bij de betere boekhandel in de grote steden zijn opvallend veel schrijfschriften en schrijfboekjes te vinden. Zoals de serie 'Ćwiczenia w pisaniu' (Oefeningen in schrijven) voor vijf- tot en met zevenjarigen van Beata Guzowska of 'Kaligrafia majlich liter i cijfr' (Schrijven van letters en cijfers) voor zes- tot en met negenjarigen van Anna Juryta en Anna Szczepaniak. Deze zijn niet voor schoolgebruik bedoeld. De kinderen krijgen de leermiddelen van school, zo ook de schrijfschriften. In de boekhandel zijn wel hele leerstofpakketten te koop bedoeld voor privéscholen. De kosten voor één jaargroep pakket van bijvoorbeeld de methode 'Już w szkole' bedraagt 160 złoty (40 euro), hetgeen voor de Pool die gemiddeld 400 euro netto per maand verdient een heel bedrag is.

De Poolse taal kent lettervormen die wij in het Nederlands niet kennen en die daarom ook niet op ons toetsenbord voorkomen, maar alleen via invoegen en symbool kunnen worden toegevoegd. Zoals de C met een streepje van Ćwiczenia, de letter ł van majlich en złoty die een schuin dwars streepje heeft en de z van Już die een punt heeft. Zie de afbeelding van het schrijfpakket hiernaast.

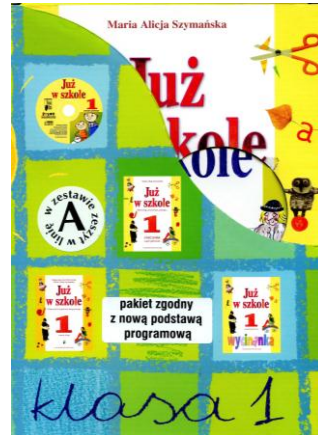
De methode: **Już w szkole.**

Auteur : Maria Alicja Szymańska

Eerste druk 2000. Laatst bekende druk 2008.

De werkboeken zijn 20,5 cm. breed en 27,5 cm. hoog. Het extra losse blanco schrijfschrift met de juiste liniatuur is 16,5 cm. breed en 23,5 cm. hoog. Het vak schrijven is in deze methode geheel geïntegreerd opgenomen tussen de

andere vakken. In het oefenwerkboek staan zowel taal-, als lees-, reken-, verkeers- en schrijfopdrachten door elkaar. Vandaar dat aangenomen mag worden dat naast deze werkboeken in het bijgeleverde blanco schrijfschrift geoefend wordt.

Het leerstofpakket voor klas 1

De schrijf oefeningen zoals wij deze kennen komen alleen in de eerste drie van de zes werkboeken van het eerste leerjaar voor. Het eerste werkboek, 96 bladzijden dik, bevat slechts 15 bladzijden met schrijf oefeningen. Het tweede werkboek, 96 bladzijden, telt 26 bladzijden en werkboek drie met 88 bladzijden telt 14 bladzijden directe schrijf oefeningen.

Het eerste werkboek.

De schrijfpatronen die bij het voorbereidend schrijven en als inleiding bij de letters gebruikt

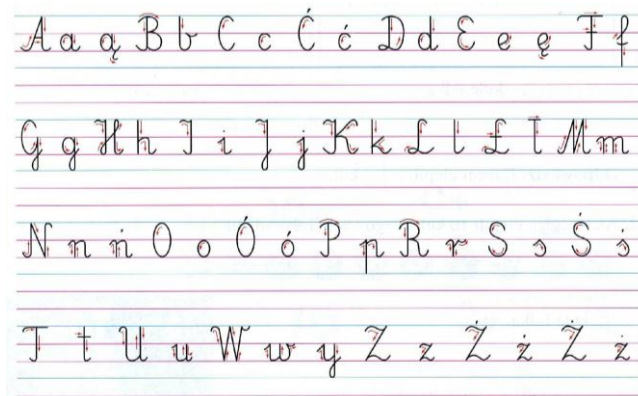
worden zijn: de zig – zag, gesloten guirlande, gesloten arcade, open gevarieerde guirlande, o – vorm / elips, verbonden zig – zag en de gesloten gevarieerde arcade.

Na het oefenen van de bladzijde met schrijfpatronen worden, verdeeld over de 96 bladzijden de letters o, a, i, u, ó, m, t, d, ij, l, e, k, b, a en ę met haakje en een herhaling aangeboden. Naast de kleine letter, wordt meteen de hoofdletter geïfend en enkele tweelettercombinaties. Hierin wordt de aangeleerde letter voor- of achteraan de combinatie aangeboden.

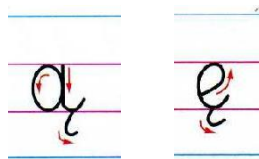
Het tweede werkboek bevat de letters: r, w, c, s, j, n, p, ł (als w uitgesproken), f, g, z, ź (met puntje), h, de combinaties rz, sz, cz, ch, dz, en de cijfers 1 t/m 9.

Het derde werkboek bevat de letters: ś, ć, ń, ź (allen met streepje), de combinaties si, ci, zi, ni, dź (z met streepje), dzi, dź (z met puntje) en de cijfers 0 en 10.

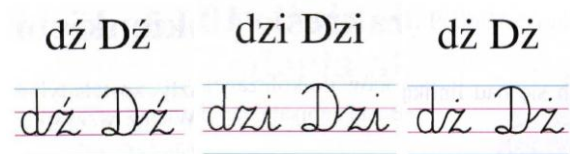
Het 'Poznajemy' alfabet.

Zoals gezegd zijn de lettervormen, de a en e met een haakje voor ons opvallend.

En eveneens de klinkers en medeklinkers, met een 'streepje' of een 'puntje':

Van de onderstaande lettervormen zijn de eerste twee de hoofdletter L en de kleine letter l. De twee laatste letters, zijn de hoofd- en de kleine letter van de letter die als een w wordt uitgesproken. Vergelijkbaar met het Engelse 'well'.

Als schrijffletters:

De laatste twee als drukletter:

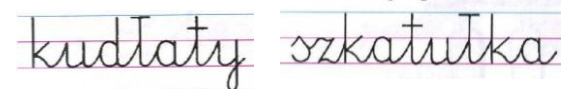
Zie het woord 'bed' en "badkamer":

łóżko Uitgesproken als woesjko

łazienka Uitgesproken als wazjenka

Ook de tweede letter in złoty wordt zo geschreven en uitgesproken.

Voor ons komt een combinatie van deze letter en de letter t in één woord vreemd over.

De letters d en t zijn even lang als de k. De letters b, h, k en l hebben geen bovenlus, maar de g, j, en ij hebben wel een onderlus. De f heeft wel een boven-, maar geen onderlus. De letter q, zoals wij die kennen, komt in het alfabet niet voor.

De aan te leren schrijffletter, zowel de kleine letter als de hoofdletter worden eerst vergeleken met de drukletter. Naast de kleine letter wordt meteen de hoofdletter aangeleerd. Zo gauw er lettercombinaties gemaakt kunnen worden, gebeurt het ook. De volgorde van de aan te leren letters is anders dan bij ons gebruikelijk. Het eerste blokje van letters is bijvoorbeeld: o, a, i, en u, gevolgd door een herhaling.

De hoofdletters worden verbonden met de eerst volgende kleine letter.

De letters hebben geen of slechts een korte ophaal. De zoneverdeling is 1 : 1 : 1.

Het schrift is rechtopstaand en verbonden.

De cijfers zijn allemaal even groot en steken dus niet boven of onder uit en worden aangeleerd in twee ruitjes van 5 bij 5 mm.

$5+1+3=$	$8-3-3=$	$7-4-2=$
$2+3+2=$	$9-1-2=$	$9-2-6=$
$4+2+1=$	$7-5-1=$	$8-2-1=$

Op de bladzijde van elke nieuw aan te leren letter staan na de eerste oefening, twee soms drie extra oefeningen.

f F

foka delfin puif

1. Napisz tak samo połączone litery.
fo of fe ef fi uf Af Fr Ff Fi

2. Podpisz ilustracje odpowiednimi wyrazami.
Frank farba telefon fikus

Voor het 1ste en het 2de semester van de eerste leerjaar zijn twee aparte CD's bijgevoegd. Deze CD's bevatten geen directe schrijfoefeningen, wel oefeningen met begrippen, vormen, verschillen zoeken e.d.

Bij de methode hoort een blanco schrijfschrift met aangepaste liniering.

Omdat het vak schrijven geheel geïntegreerd met andere vakken wordt aangeboden, is het een geheel andere werkwijze dan we tot nu toe gezien hebben.

Harmen Hettinga